

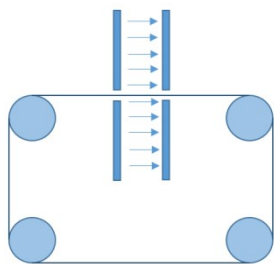
Fizika diákolimpiai felkészítő szakkör

Feladatsor
2020. dec. 7.

1. Van de Graaff-generátor és a Wimshurst-féle influenciagép

Nézzünk utána, hogyan működik a Van de Graaff-generátor és a Wimshurst-féle influenciagép! Becsüljük meg, hogy az iskolai szertárakból ismert, átlagos méretű eszközökkel mekkora feszültség állítható elő!

2. Örökmozgó?

Az ábrán látható U feszültségre feltöltött síkkondenzátor fegyverzetein kicsiny lyukat fúrunk, melyen egyenletes, λ töltéssűrűségű, szigetelő fonalat

fűzünk át úgy, hogy az nem érintkezik a fegyverzetekkel. A fonál a kondenzátor fegyverzetei közt jelenlévő homogén elektromos tér hatására állandó kötéli irányú erő hat a fonál lemezek közti szakaszára, amely a csigákon átvett fonalat „örök körforgásban tartja”. Hol a hiba a gondolatmenetben?

3. Vízbe merülő síkkondenzátor

Egy síkkondenzátor fegyverzetei S felületűek, vízszintes síkban helyezkednek el, a lemezek távolsága d . Az alsó fegyverzet vízbe merül, a felső $d/2$ magasságban helyezkedik el a vízfelszín felett. A kondenzátort Q töltéssel feltöltjük. Milyen mértékben süllyed, vagy emelkedik meg a víz felszíne a fegyverzetek között? A víz relatív dielektromos állandója ϵ_0

4. Feltekert kondenzátor

Egy A felületű síkkondenzátort az ábrán látható alakban hajlítunk meg. A felületek közti távolság mindenütt d , a hengerpalástok rádiusza mindenütt jóval nagyobb, mint d . Hogyan változott meg a kondenzátor kapacitása?

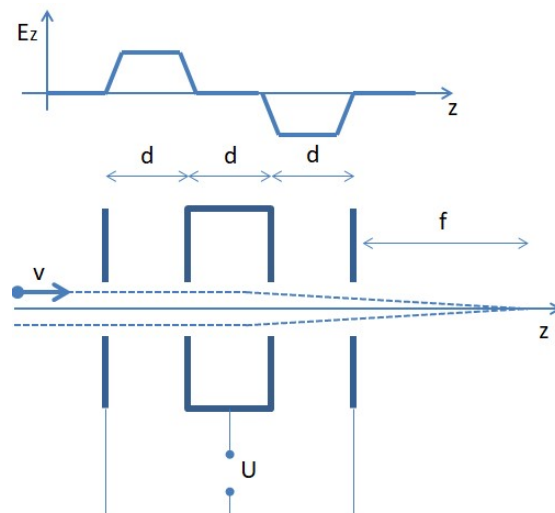

5. Elektrosztatikus aeroszol cseppek

A levegőben kicsiny, gömb alakú r sugarú, q töltésű, elektromosan vezető folyadékcseppek mozognak, kezdetben igen távol egymástól. A cseppek néha ütköznek, ilyenkor a felületi feszültség miatt egyetlen nagyobb cseppé egyesülnek. Legfeljebb hány kicsiny csepp állhat össze egyetlen energetikailag stabil nagyobb cseppé? Mekkora a nagy csepp felszínének potenciálja? A folyadék felületi feszültsége α

6. Elektrosztatikus lencse

Adott az ábrán látható forgásszimmetrikus elektródarendszer. A középső, üreges henger U potenciálon van a két lyukas közepű, korong alakú elektródákhoz képest.

Mutassuk meg, hogy az elektródarendszer képes fókuszálni a z tengellyel párhuzamosan belőtt v sebességű elektronnyalábot! Feltételezzük, hogy a nyaláb z tengelytől mért távolsága igen kicsi (paraxiális közelítés) továbbá tegyük fel, hogy a z tengely mentén az elektromos tér z komponense az ábrán vázolt függvénnyel közelíthető.

Sarkadi Tamás